

УЛЬЯНОВА Г. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
проректор з наукової роботи, професор кафедри права інтелектуальної власності
та корпоративного права, доктор юридичних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

З нової платформи для вільного розміщення та поширення інформації мережа Інтернет перетворилась на могутній інформаційний ресурс, який має свої специфічні риси, закони функціонування та розвитку.

Поряд з привласненням авторства на об'єкти права інтелектуальної власності в мережі Інтернет широкого поширення набувають нові форми використання результатів творчої діяльності, які дозволяють приховувати факт запозичення чужих інформаційних матеріалів (реплікація, рерайтинг).

Переважно такі форми використовуються засобами масової інформації, які діють в мережі Інтернет. Такі форми запозичення матеріалу з інших сайтів дозволяють плагіаторам економити кошти та час на отриманні нової інформації, висвітлювати актуальні події.

Одним з видів плагіату в Інтернет-ЗМІ є «реплікація». За Вікіпедією, реплікація – «це процес копіювання даних з одного джерела на багато інших і навпаки», свого роду «тиражування» чужого контенту без дозволу автора. Добре, якщо матеріал реплікують перевірений, адже зміни, помилки, що зроблені з тих чи інших причин на одному сайті, можуть бути розповсюджені на інших, що породжує дезінформацію [1].

Другим поширеним способом використання інформаційних матеріалів в мережі Інтернет є рерайтинг, суть якого полягає в перефразуванні чужих матеріалів зі збереженням змісту та інформаційної цінності первинної інформації. Фактично рерайтинг є плагіатом, оскільки передбачає привласнення чужого твору, однак має завуальовану форму.

Попри те, що рерайтинг не може бути визнано правомірним використанням інформаційних матеріалів, безпосередньо серед порушень прав інтелектуальної власності на законодавчому рівні він не передбачений. Крім того довести факт перефразування буває вкрай складно, особливо якщо мова йде про висвітлення поточний подій, загальновідомої інформації, яка може бути отримана з відкритих інформаційних джерел, новин тощо. На сьогодні рерайтинг – це свого роду напрям «професійної» діяльності, сфера послуг, яка поширена в мережі. Чимало сайтів пропонують професійні послуги з рерайтингу та якісного перефразування текстів.

Виділяють два види основних види рерайтингу:

- простий (технічний). Під час такого рерайтингу проводиться заміна слів в оригінальному тексті на синоніми. Для створення таких

матеріалів можна встановити синонімомайзер. Ви знайдете в Інтернеті як платні, так і безкоштовні версії таких продуктів. Ця програма набагато прискорює роботу рерайтера. Пошукові системи сприймають такі тексти, як унікальні, але в них все одно розпізнається оригінальний текст, і якщо читач помітить, що цей текст він вже десь читав, йому це не дуже сподобається;

- складний або глибокий. Такий рерайтинг робиться для дорожчих і серйозних сайтів або видань, він наближений до копірайтингу. Проте принцип залишається тим самим – рерайтер повністю зберігає зміст тексту без вживання своїх думок [2].

Слід зауважити, що окремі способи використання творів в мережі Інтернет, які набувають поширення, не отримали одностайної оцінки щодо їх правомірності. Результати, які з'являються внаслідок такого використання мають риси, спільні з похідними творами, однак не є тотожними їм.

Зокрема, як нову форму використання відомих творів в мережі Інтернет виділяють фанфікшин.

Фанфік – оповідання, в якому автор описує події, що відбуваються у світі, вигаданому кимось іншим. Це популярні фільми, книги, серіали. Автор просто бере відомих персонажів і придумує свою історію з ними.

Сучасний фанфікшн – це великий, диверсифікований, багатомовний простір читання та письма. Це поле літературного досвіду, повністю виведене за межі літератури як індустрії: всі фанфікшн-практики безкорисливі і реалізуються у вільний від основної зайнятості час [3].

Фанфікшн – це діяльність прихильників творчості відомих авторів, які спрямовують її на створення творів, пов'язаних зі своїми улюбленими персонажами, героями, розвитком події оригінального твору тощо. Такі твори виражають власне сприйняття твору автором, який може виступати одним із героїв фанфіка. Переважно об'єкти, які є результатами фанфікшина, поширюються в мережі Інтернет.

Основою для створення фанфіків є художні, літературні твори, художні фільми, які користуються великою популярністю серед споживачів. Яскравим прикладом є «Гаррі Поттер», який об'єднує представників фанфікшина з усього світу.

Слід зауважити, що зі збільшенням інтересу до створення фанфіків їх кількість стрімко зростає, у зв'язку з чим постало питання про плагіат у сфері фанфікшина. На одному з сайтів «Гаррі Поттер фанфики» передбачено, що друкувати чужі фанфікі/переклади категорично заборонено. Плагіат видаляється одразу, а профіль порушника разом з іншими творами видаляється [4].

Отже при фанфікшині постає питання про плагіат оригінального твору та плагіат самих фанфіків. Щодо плагіату оригінального твору слід зауважити таке. Як правило, факт неправомірного запозичення чужого твору при плагіаті приховується, щоб створити враження, що твір

є результатом творчої діяльності плагіатора. При створенні фанфіків оригінальний твір використовується відкрито. Крім того найчастіше залицується сам персонаж, за участю якого створюються нові твори. У зв'язку з чим доречніше вести мову про правомірність використання охороноздатної частини та збереження цілісності твору. Ураховуючи, що фанфіки переважно поширюються в мережі Інтернет без комерційної мети, спори щодо порушення прав авторів оригінальних творів не виникають. Ситуація може змінитись, якщо фанфіки почнуть опубліковуватись з комерційною метою, а їх автори будуть отримувати винагороду завдяки використанню, переробці оригінальних творів інших авторів.

Список використаної літератури:

1. Панасенко А.Р. Явище плагіату в українській інтернет-журналістиці // International Scientific and Practical Conference “WORLD SCIENCE” № 4(4), Vol. 4, December 2015.
2. Давиденко О.А. Рерайтинг интернет-текста: прийоми т принципы [Электронный ресурс]: – Режим доступа: <http://naub.oa.edu.ua/2012/rerajtynh-internet-tekstu-pryjomy-ta-pryntsyru/>
3. Самутина Н. Великие читательницы: фанфикшн как форма литературного опыта /Н. Самутина //Социологическое обозрение. – 2013. – Т. 12. – № 3. – С. 140.
4. «Гарри Поттер фанфики» [Электронный ресурс]: – Режим доступа: <http://www.hogwartsnet.ru/mfanf/rules.php>

КУЛІНІЧ О. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент

РАТУШНА О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
лаборант кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

У двадцять першому столітті з розвитком технічних можливостей зберігання та передавання інформації, постає проблема визначення у правозастосовчій практиці дій з поширення інформації комп'ютерними мережами, супутниковим зв'язком, радіозв'язком з використанням